

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.03.276>

JEL classification: G20, L86, O31
UDC: 330.341.1

Вікторія ЛАКІЗА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва,
Інститут економіки і менеджменту,
Національний університет «Львівська політехніка», Україна
E-mail: Viktoria.V.Lakiza@lpnu.ua
ORCID: 0000-0002-6764-8536
<http://www.researcherid.com/rid/S-3316-2017>

ДОСВІД СВІТОВОГО FINTECH РИНКУ: МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ ДЛЯ УКРАЇНИ

АНОТАЦІЯ

Вступ. Протягом останніх років FinTech набули значної популярності у світі, оскільки вони відкривають нові можливості споживачам для отримання віддаленого доступу до низки послуг у різних сферах. Саме тому актуальним є визначення шляхів розвитку вітчизняного інноваційного фінансового ринку, способів налагодження стратегічного партнерства його стейкхолдерів із ключовими учасниками фінансового сектору.

Мета. Метою статті є дослідження зарубіжного досвіду використання FinTech; вивчення переваги і недоліків використання FinTech; дослідження динаміки основних параметрів, які характеризують розвиток FinTech; дослідження передумов трансформації вітчизняного ринку в умовах розвитку діджитал-економіки.

Метод (методологія). Теоретико-методологічною основою для здійснення дослідження стали сучасні концепції, а також наукові напрацювання вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері інновацій та розвитку інноваційних діджитал-технологій. Дослідження сутності наукових категорій, аналізування статистичних та дослідження аналітичних даних відбувалось із використанням методів наукової абстракції, термінологічного й компаративного аналізу та синтезу; для дослідження взаємозв'язків між економічними параметрами було використано системно-функціональний та функціонально-структурний методи.

Результати. У статті досліджено трактування дефініції «діджиталізація», узагальнено переваги та недоліки діджиталізації з точки зору суб'єктів бізнесу, виділено категорії діджитал-продуктів. На увагу заслуговує виконане оцінювання стану сучасного світового ринку FinTech, зокрема визначення динаміки доходів Топ-10 FinTech – компаній, динаміки розподілу доходу Топ-10 FinTech – компаній в розрізі країн базування, динаміки частки доходу Топ-10 FinTech – компаній в сумарному доході FinTech – індустрії, динаміки розподілу обсягів інвестицій у FinTech за регіонами світу та динаміки кількості угод у сфері FinTech за регіонами світу за останні 5 років. Дослідження динаміки Топ-10 значень DESI (Індексу цифрової економіки та суспільства) в розрізі країн членів ЄС дозволило визначити прогрес/регрес в їх цифровому розвитку, виділити перешкоди розвитку FinTech на європейському ринку та сформулювати рекомендації щодо їх усунення. Виконані дослідження забезпечили нас інформацією для формування висновків щодо перспектив розширення екосистеми FinTech в Україні, як потенційному інноваційному хабі Європи.

Ключові слова: діджитал-економіка; діджиталізація; діджитал-технології; діджитал-інновації; FinTech; TechFin; FinTech-компанії.

Вступ

Пандемія, а потім війна України з росією, внесли значні корективи в сучасну концепцію

провадження бізнес-діяльності, коли багатьом суб'єктам бізнесу довелось корегувати підходи до здійснення основних бізнес-процесів. Цифрова трансформація стала невід'ємною

© Вікторія Лакіза, 2023

Отримано: 03.09.2023 р.

Рекомендовано до друку: 17.09.2023 р.

Опубліковано: 25.10.2023 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати: Лакіза В. Досвід світового Fintech ринку: можливості та загрози для України. *Економічний аналіз*. 2023. Том 33. № 3. С. 276-286. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.03.276>

часткою нашої реальності. На момент сьогоднішнього активне використання діджитал-технологій є не тільки новим послідовно логічним етапом у розвитку технологічної сфери суспільства, але й усієї чинної правової, економічної й соціально-політичної реальності. Наразі відсутні загальноприйняті та гармонізовані тлумачення й правові дефініції, проте діджитал-технології продовжують динамічне захоплення всіх сфер нашого життя. Діджиталізація (від англ. «digitalization» – цифровізація) безумовно стає надзвичайно важливим чинником успіху економік та, зрештою, набуває всіх ознак сучасного тренду розвитку.

Наукову підоснову для дослідження діджиталізації, специфіки використання діджитал-технологій в цілому та FinTech зокрема вітчизняними суб'єктами бізнесу забезпечують праці таких провідних зарубіжних та вітчизняних дослідників, як Боннет Д., Велч М., Водолазська О. А., Герасименко О., Гуменюк, О. О., Колот А., Коротя О. Ю., Краус, К. М., Краус, Н. М., Крушвіц Н., Кузьменко О. В., Мартинюк, О. А., Овчаренко В. О., Панасюк В. М., Пуцентейло П. Р., Реверчук С. К., Соснін О. В., Степаненко О. П., Фіцджеральд М. та ін. Зокрема Коротя О. Ю., Водолазська О. А. [1] досліджують особливості діджитал-технологій, як новітнього фактора розвитку економіки України; Панасюк В.М. [2] систематизує та пропонує узагальнення сучасних підходів до оцінювання рівня розвитку інформатизації та цифровізації в Україні; Краус Н. М. та Краус К. М. [3] розглядають базові складові та інструменти цифрових технологій; Пуцентейло П. Р. та Гуменюк О.О. [4], Мартинюк О. А. [5] розкривають сутність та пропонують трактування дефініції «цифрова економіка», обґрунтовують основні напрямки цифровий трансформації в світі в цілому та в Україні зокрема; Колот А. М. та Герасименко О. О. [6] розглядають детермінанти формування гіг-економіки під впливом «цифровізації» економічного та суспільного розвитку та появи нових бізнес-моделей, наводять аргументацію поширення платформових бізнес-моделей та ін. Степаненко О. П. [7] розглядає питання формування цифрових активів економіки й нормативного регулювання процесів цифрової

трансформації, досліджує розвиток цифрової інформаційно-комунікаційної інфраструктури цифрової економіки, особливості забезпечення інформаційної безпеки в транскордонному просторі цифрової економіки. В свою чергу Реверчук С. К. [8] розглядає сучасні особливості цифровізації фінансової сфери, а також специфіку банківського сектору у цифровій економіці, виокремлює проблеми, що виникають у процесі його функціонування.

Визнаючи наукову та практичну значущість наукових напрацювань, а також вагомість внеску площини наявних досліджень проблематики розвитку ринку діджитал-технологій в цілому та ринку FinTech зокрема, визначено доцільність подальшого наукового поглиблення розгляду проблем імплементації світового досвіду в економіку України та формування рекомендації застосування FinTech в умовах активізації інноваційної вітчизняними суб'єктами бізнесу.

Мета та завдання статті

Метою статті є поглиблення теоретичних положень застосування інноваційних діджитал-технологій суб'єктами ринку, дослідження можливостей імплементації зарубіжного досвіду використання FinTech суб'єктами вітчизняного бізнесу в умовах активізації їх інноваційної діяльності. Задля досягнення визначеної мети нами поставлено такі завдання:

1. Дослідити зарубіжний досвід використання FinTech.
2. Виявити переваги та недоліки використання FinTech.
3. Дослідити динаміку основних параметрів, які характеризують розвиток FinTech.
4. Дослідити передумови трансформації вітчизняного ринку в умовах розвитку діджитал-економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження

Діджиталізація є тим процесом, який за сучасних умов розвивається надзвичайно динамічно, поглиблено проникає у всі сфери суспільства, і чинить безпосередній вплив на функціонування більшості соціальних систем. Діджиталізація забезпечує оптимізацію бізнесу шляхом впровадження ІТ-рішень і

використання відповідного технічного забезпечення. Такі технології сприяють удосконаленню діяльності бізнес структур у різних напрямках: у маркетингу, обслуговуванні клієнтів, логістиці, внутрішніх процесах тощо. Не варто ототожнювати діджиталізацію та цифрову трансформацію бізнес-моделі, оскільки діджиталізація є таким

способом розвитку підприємницької діяльності, за якого запроваджені зміни забезпечують спрощення, здешевлення та підвищення надійності як внутрішніх, так і зовнішніх бізнес-процесів. Переваги та недоліки діджиталізації з точки зору суб'єктів бізнесу подано в табл.1.

Таблиця 1. Переваги та недоліки діджиталізації з точки зору суб'єктів бізнесу

Переваги	Недоліки
<ul style="list-style-type: none"> – розширення географії функціонування, цільової аудиторії, каналів просування та ін.; – автоматизація, спрощення рутинних процесів і завдань; – покращення якості обслуговування за рахунок забезпечення клієнтів новими можливостями, зокрема: швидкою купівлею та доставкою, можливістю повного відстеження ланцюжка придбання товару; – внесення коректив у діяльність підприємства завдяки використанню аналітичних даних; – оптимізування бюджету на реалізування маркетингових стратегій і забезпечення високої ефективності просування; – зменшення частки втрачених клієнтів і зменшення кількості помилок в процесі оформлення покупок; – нарощування економічної вигоди за рахунок скорочення частки нерентабельних вкладень; – використання персоналізованого підходу стосовно роботи з клієнтами забезпечує збільшення їх лояльності до бренду й покращує купівельний досвід в цілому; – використання роботизованих інструментів для надання консультацій 24/7 дає можливість оптимізувати маршрути клієнтів на етапах «звернення -замовлення товару»; – нарощування обсягів продажів в офлайн-магазинах за допомогою використання нових технологій. 	<ul style="list-style-type: none"> – консервативність певних груп покупців стосовно запровадження новітніх технологій; – потреба попереднього планування ланцюжка взаємодії з клієнтом, котрий буде зручним для обидвох сторін; – надання консультацій у певних сферах торгівлі потребує фізичної присутності продавця; – тривалість і вартість запровадження цифрових рішень можуть не відповідати очікуванням власника суб'єкта бізнесу; – брак висококваліфікованих працівників для підтримки інструментів діджиталізації.

В Україні імплементація діджиталізації успішно провадиться в напрямках е-бізнесу, е-комерції, ТКП (телекомунікаційних послуг), ІТ (інформаційних технологій), однак цей процес дещо відстає у безготівкових розрахунках. Що стосується діджитал-продуктів, то умовно їх можна поділити на дві категорії:

1. Зовнішні:

- керовані (наприклад, соціальні мережі, менеджери, конструктори сайтів, рекламні системи управління та ін.);
- некеровані (пошуковики, агрегатори та ін.).

2. Внутрішні

- в фазі розвитку (ЗМІ Mobile, ЗМІ Desktop, ЗМІ Mobile Apps та ін.);
- в фазі підтримки (паспорт, форуми та ін.);

- в фазі закриття (бізнес).

Досвід розвинутих країн свідчить про те, що діджитал-технології, за рахунок яких реалізуються діджитал-продукти, безпосередньо спроможні не тільки забезпечити економічне зростання, але й забезпечити самопідтримуючий синергетичний ефект за рахунок численних екстерналій, які набувають динамічного поширення на економічну, соціальну, технологічну, інтелектуальну та інфраструктурну складові розвитку.

Варто зазначити, що діджитал-технології відіграють надважливу роль у активізації й нарощуванні ефективності як окремих бізнес процесів, так і розвитку економіки загалом.

Розроблення й впровадження діджитал-інновацій чинить вплив на специфіку управління економічними системами, сприяє формуванню й розвитку такої моделі діджитал-економіки, в котрій саме сучасні діджитал-інновації відіграють надважливу роль.

У більшості світових економік надзвичайно важливими складовими є саме фінансові системи, котрі перебувають під перманентними трансформаційними впливами, зумовленими діджиталізацією ключових економічних агентів. При цьому діджитал-технології також відіграють надзвичайно важливу роль в процесі розвитку ринку фінансових послуг, коли мають місце кардинальні зміни в процесах формування моделей обслуговування споживачів. В результаті цього під впливом діджитал-інновацій, виникають зміни й в інших компонентах фінансових систем, і це, насамперед, забезпечує підвищення їх ефективності в цілому.

FinTech (фінансові технології) є за своїм змістом яскравою демонстрацією діджитал-технологій (програмного забезпечення, застосунків, процесів та бізнес-моделей), і по своєму змісту є технологіями, котрі допомагають фінансовим службам та суб'єктам підприємницької діяльності керувати фінансовими аспектами бізнесу. Найчастіше FinTech – це техностартапи й компанії, котрі за допомогою FinTech -інструментів покращують власні послуги, а також запроваджують в себе цифрові інструменти, які дозволяють надавати їх клієнтам оптимальні послуги, зменшуючи при цьому витрати на них (наприклад, PayPal, Monzo, Monobank та ін.). Компанії, котрі зуміли зорієнтуватись на потреби ринку і додати до своїх основних послуг ще й послуги фінансові (пересилання грошей у месенджерах, онлайн-гаманці тощо) трансформувалися в TechFin – компанії, які, крім всього вищепереліченого, ще перманентно вдосконалюють власні фінансові продукти, прагнучи максимально задовольнити потреби кінцевих споживачів. Тому, як ми можемо бачити, незважаючи на співзвучність, FinTech і TechFin є різними поняттями.

Ще донедавна FinTech сприймався в основному з точки зору внутрішніх розробок суб'єктів бізнесу, котрі провадять свою

діяльність у фінансовій сфері, проте станом на зараз він максимально наближений до споживачів фінансових послуг, оскільки перебуває в основі всіх фінансових транзакцій. Варто зазначити, що глобальні інвестиції на ринку FinTech скоротилися з 111,2 млрд. дол. США у другому півріччі 2021 р. до 107,8 млрд. дол. США у першому півріччі 2022 р., проте їх обсяги залишаються надзвичайно стійкими порівняно з наявними історичними тенденціями. Сумарний обсяг інвестицій на FinTech ринку в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні зріс більше, аніж удвічі, з 19,2 млрд. дол. США у другому півріччі 2021 р до рекордних 41,8 млрд. дол. США у першому півріччі 2022 р. [11].

Якщо розглядати ринок країн Європи, Близького Сходу та Африки, то інвестиції в FinTech у цих країнах скоротилися із 31,6 млрд. дол. США у другому півріччі 2022 р. до 26,6 млрд. дол. США у першому півріччі 2022 р. [11]. В основному це відбулось внаслідок зниження вартості угод M&A (від англ. mergers and acquisitions або англ. takeovers – злиття і поглинання) на 50% (із 15,7 млрд. дол.США у другому півріччі 2021 р. до 7,2 млрд. доларів США у першому півріччі 2022 р.). 2022 р. був в цілому складним для інвестицій у секторі FinTech у всьому світі. Зокрема, в Америці спостерігалось скорочення інвестицій на 40 млрд. дол. США, порівняно з найвищим показником 2021 р. Проте сама кількість угод у 2022 р. залишалася високою, і стала другою за величиною після 2021 р. варто згадати і той факт, що початкові угоди забезпечили рекордні інвестиції, і це є хорошою ознакою для забезпечення довгострокового розвитку сфери FinTech.

У 2022 р. світовий ринок FinTech спостерігав як нарощування, так і скорочення обсягів інвестицій. Зокрема до тенденцій, які спостерігались у 2022 р., належать [11]:

- нарощування обсягів інвестицій у регуляторні технології (regtech), так як суб'єкти бізнесу перманентно шукають технології, котрі допомогатимуть їм здійснювати управління зобов'язаннями стосовно дотримання чинних нормативних вимог;
- стрімке скорочення обсягів інвестицій у криптовалюти й криптовалютні біржі за

- період між першим і другим півріччями 2022 р., при цьому варто зазначити, що в даній сфері очікуються нові виклики;
- зміцнення партнерських зв'язків між FinTech -компаніями та діючими фінансовими установами (банками, страховими компаніями та компаніями з управління активами);
 - скорочення кількості великих угод у другому півріччі 2022 р., порівняно з 2021 р. та першим півріччям 2022 р., так як інвестори перебували в очікуванні стабілізації результатів оцінювання вартості активів компаній.

Що стосується сьогодення, то FinTech-компанії провадять свою діяльність в таких напрямках, як [12]: кредитування, платежі, особисті фінанси, інвестиційні платформи, грошові перекази, безпека, PerTech, InsureTech, B2B FinTech, аналіз великих даних, необанки, штучний інтелект, краудфандинг, криптовалюти, блокчейн.

У щорічному звіті «2023 FinTech100» від інвестиційної фірми H2 Ventures й KPMG

FinTech зазначено, що до Топ-10 FinTech -компаній у 2022 р. увійшли [13]:

1. PayPal (категорія – споживчі платежі, США).
2. Fiserv (категорія –платіжні рішення, США).
3. Intuit (категорія –бухгалтерські рішення, США).
4. Finastra (категорія –банківські технології, Великобританія).
5. Block (Formerly Square) (категорія-торгові платежі, США).
6. Klarna (категорія- платежі, Швеція).
7. Revolut (категорія- мобільний банкінг, Великобританія, Литва).
8. Paysafe (категорія- обробка платежів, Австрія).
9. Oportun (категорія- цифровий банкінг, США).
10. Adyen (категорія- платежі, Голандія).

Як бачимо із рейтингу, поданого вище, 50% ТОП-10 FinTech -компаній у 2022 р. становлять американські компанії. На рис.1 динаміку доходів Топ-10 FinTech –компаній за період 2018-2022рр.

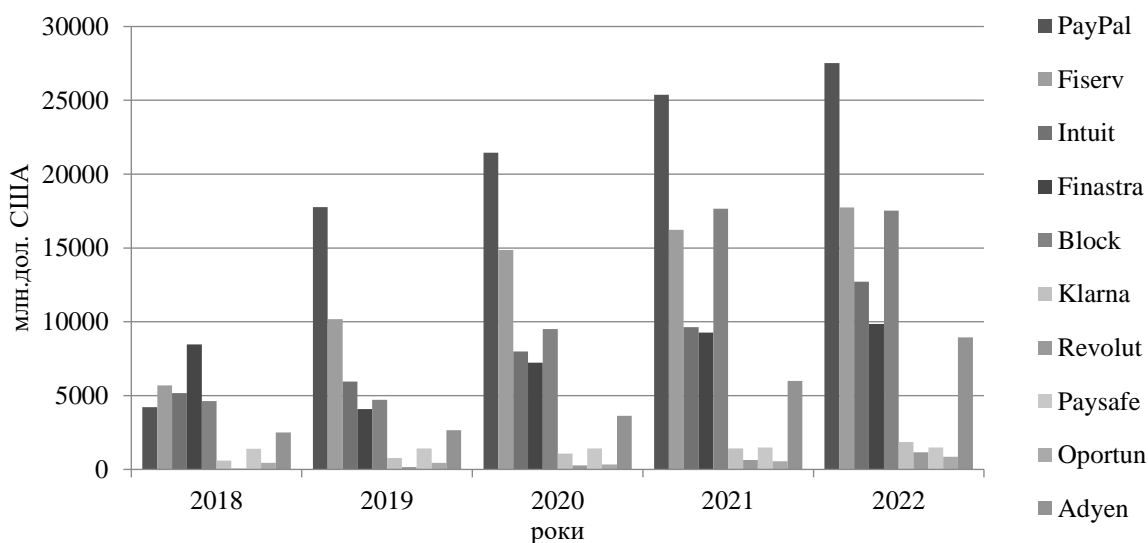

Рис. 1. Динаміка доходів Топ-10 FinTech-компаній за період 2018-2022 рр.

*Джерело: побудовано автором на основі даних [14- 16].

На рис. 2 подано розподіл доходу ТОП-10 FinTech –компаній в розрізі країн базування за період 2018-2022 рр.

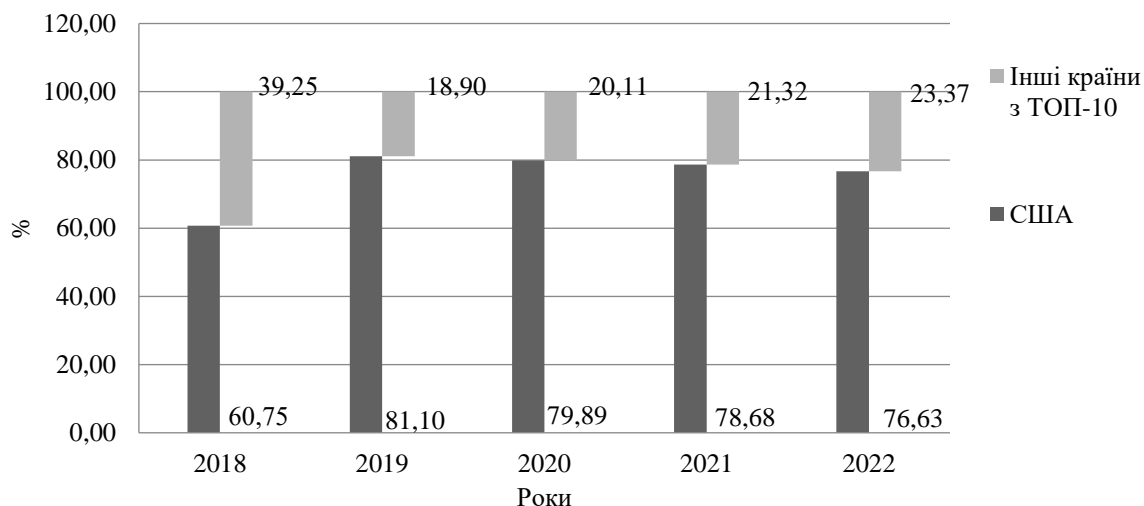

Рис. 2. Динаміка розподілу доходу ТОП-10 FinTech-компаній в розрізі країн базування за період 2018-2022 рр.

*Джерело: побудовано автором на основі даних [14- 16].

Як видно з рис. 2, лідерами в розподілі доходу ТОП-10 FinTech-компаній є американські суб'єкти бізнесу. Якщо ж звернути увагу на те, яку частку в сумарному доході

FinTech-індустрії в усьому світі займає дохід ТОП-10 FinTech-компаній, то результати дослідження за період 2018-2022рр. подано на рис. 4.

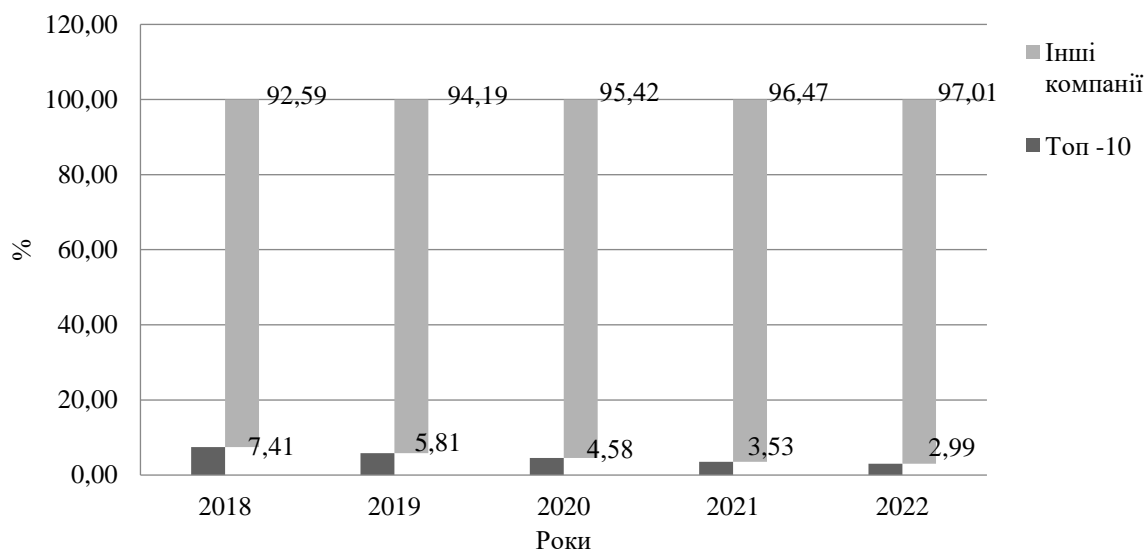

Рис. 4. Динаміка частки доходу ТОП-10 FinTech-компаній в сумарному доході FinTech-індустрії за період 2018-2022рр.

*Джерело: побудовано автором на основі даних [17].

Вартим уваги також є дослідження динаміки обсягу інвестицій за регіонами та кількості угод

у сфері FinTech за період 2018-2022рр. (рис. 4-5).

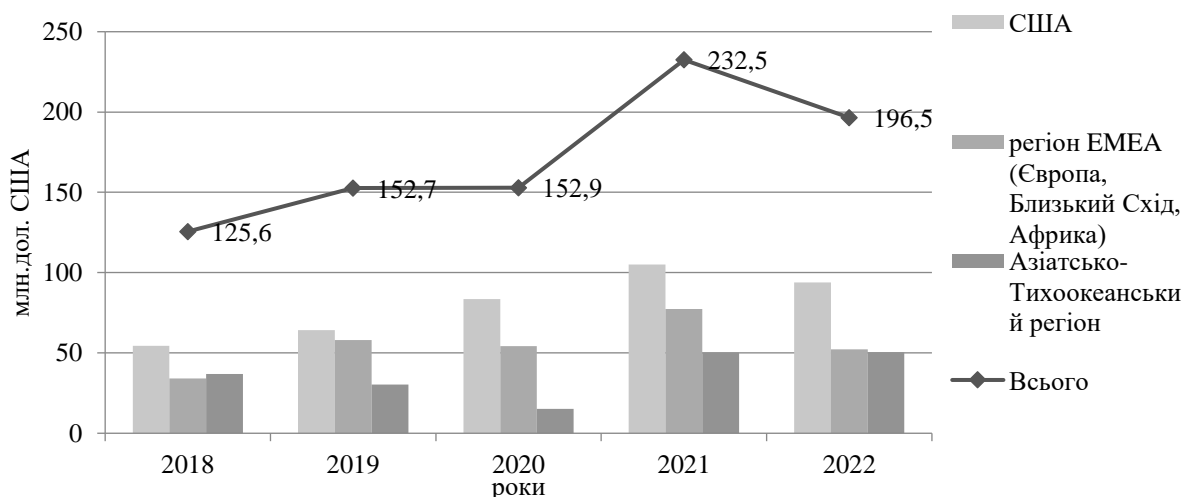

Рис. 4. Динаміка розподілу обсягів інвестицій у FinTech за регіонами світу за період 2018-2022рр.

*Джерело: побудовано автором на основі даних [17].

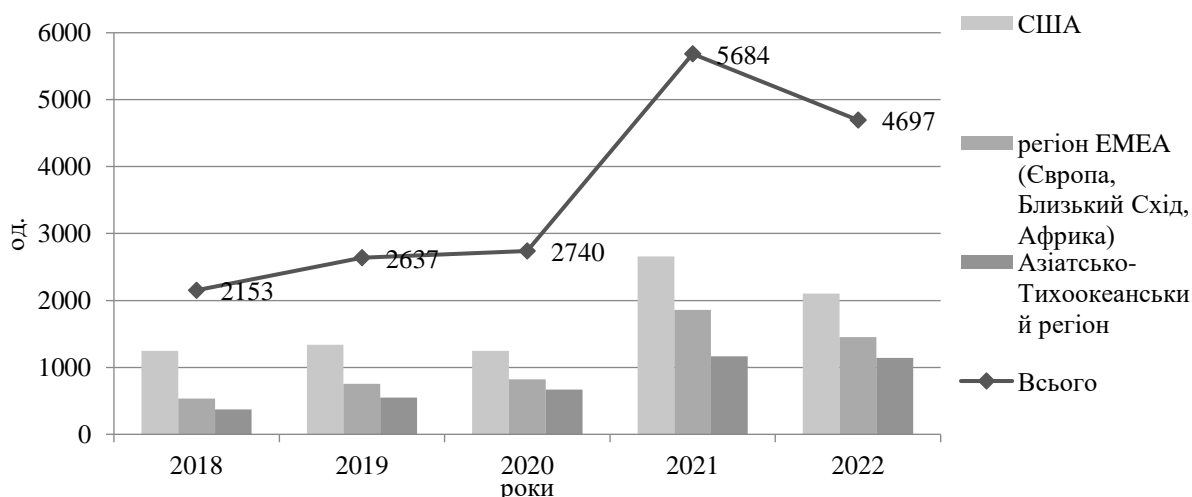

Рис. 5. Динаміка кількості угод у сфері FinTech за регіонами світу за період 2018-2022рр.

*Джерело: побудовано автором на основі даних [17]

За результатами виконаних досліджень спостерігаємо синхронне збільшення сумарних обсягів інвестицій у FinTech та загальної кількості угод у сфері FinTech за регіонами світу за період 2018-2022рр. Цікавим є той факт, що у межах певних регіонів динаміка обсягів інвестицій та кількості угод не завжди співпадали. Зокрема у США за період 2018-2021 рр. обсяги інвестицій у FinTech збільшувались, а у 2021-2022 рр. мало місце їх скорочення. Що стосується укладених угод, то до 2019 р. їх кількість зростала, у 2019-2020 рр. – зменшувалась (гадаємо, негативний вплив на це мала пандемія Covid -19), у 2021 р.,

порівняно із 2020 р., відбулось стрімке зростання їх кількості з тим, щоби в 2022 р. динаміка знову продемонструвала негативну тенденцію.

Що стосується регіону ЕМЕА, то у 2018- 2019 рр. обсяги інвестицій у FinTech збільшувались, у 2019-2020 рр. – скорочувались, в 2021 р., порівняно із 2020 р., відбулось їх значне зростання, однак у 2022 р., на відміну від 2021 р., динаміка знову демонструє негативну тенденцію. Якщо ж аналізувати кількість угод у сфері FinTech, то за період 2018-2021 рр. вона постійно збільшується, проте в 2021-2022 рр. знову відбувається її скорочення.

Азіатсько-Тихоокеанський регіон має свої особливості розвитку ринку FinTech. Зокрема за період 2018-2020 рр. в нього відбувалось перманентне зменшення обсягів інвестицій у FinTech, а 2021-2022 рр. повторюють динаміку показника, яка вже прослідковувалась у двох попередніх регіонах. Якщо ж аналізувати динаміку кількості угод у сфері FinTech Азіатсько-Тихоокеанського регіону, то вона мала ті самі тенденції, що й у регіону EMEA.

Варто зазначити, що на момент сьогоднішнього дня існує Стратегія єдиного ринку цифрових технологій ЄС, яка ґрунтується на створенні передумов для забезпечення споживачам якісного доступу до цифрових товарів і послуг у Європі, на формуванні інституціональних рамок, які би гарантували рівноцінні умови для розвитку цифрових мереж та інноваційних послуг, а також на заходах, скерованих на

нарощування потенціалу діджитал- економіки в контексті забезпечення розвитку економіки та суспільства. Результати діяльності країн-членів ЄС у сфері діджитал-розробок моніториться за допомогою аналізування композитного Індексу цифрової економіки та суспільства (the Digital Economy and Society Index – DESI), який узагальнює відповідні показники з ефективності цифрових технологій у Європі та відстежує еволюцію держав-членів ЄС в області цифрової конкурентоспроможності. Індекс DESI охоплює п'ять основних областей, зокрема: людський капітал, зв'язок використання Internet, інтеграція діджитал-технологій і діджитал державні послуги.

На рис. 6 подано динаміку ТОП-10 значень DESI в розрізі країн членів ЄС за період 2018-2022 рр.

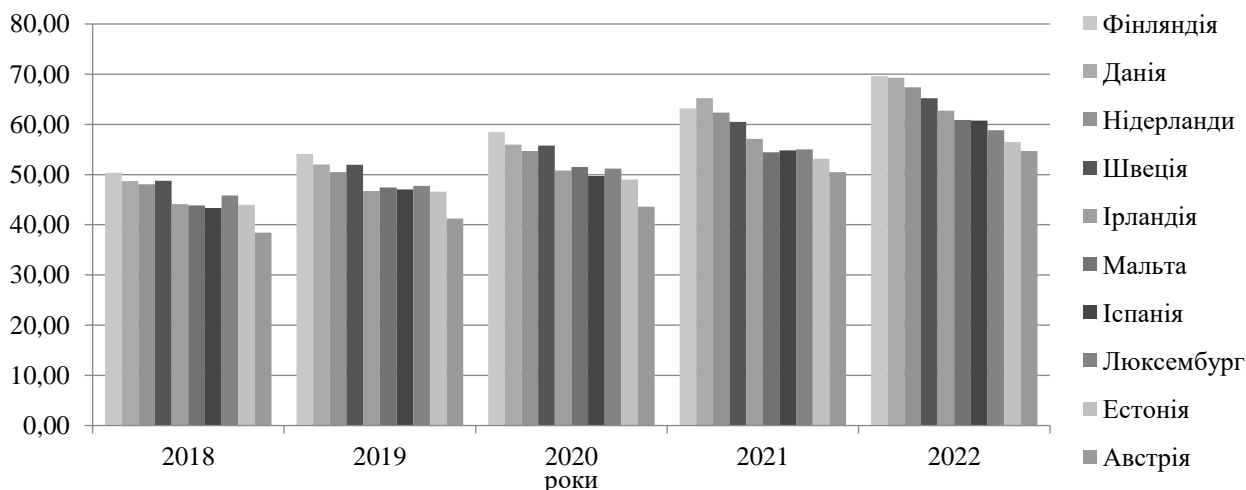

Рис. 6. Динаміка ТОП-10 значень DESI в розрізі країн членів ЄС за період 2018-2022 рр.

*Джерело: побудовано автором на основі даних [17].

Фінляндія, Данія, Нідерланди та Швеція продовжують залишатися лідерами ЄС. Однак, Цикл Європейського семестру 2022 р. визначив, що цифрові виклики залишаються також для більшості лідерів. Цікавим є спостереження, що Німеччина, яка є лідером серед європейських країн за величиною ВВП не входить в ТОП-10 значень DESI а розрізі країн членів ЄС у жодному році досліджуваного періоду. Іспанія, яка у 2022 р. посідає 4-те місце за величиною ВВП серед країн членів ЄС (після Німеччини, Франції та Італії відповідно) в рейтингу ТОП-10 DESI посідає 7-ме місце; Нідерланди, які у 2022 р. займають 6-те місце за величиною ВВП серед

країн членів ЄС у рейтингу ТОП-10 DESI посідають 3-тє місце; Швеція, що у 2022 р. посідає 10-тє місце за величиною ВВП серед країн членів ЄС у рейтингу ТОП-10 DESI перебуває на 4-му місці. Станом на кінець 2022 р. ЄС виділено значні ресурси з метою підтримки цифрової трансформації, зокрема 127 млрд. євро виділено на цифрові реформи й інвестиції в національні плани відновлення та стійкості. Це є безпрецедентною можливістю забезпечити пришвидшення діджиталізації, підвищення стійкості ЄС та зменшення зовнішньої залежності за допомогою реформ та інвестицій.

Варто зазначити, що держави-члени виділили в середньому 26% власних коштів Фонду відновлення та стійкості (RRF) для реалізування діджитал-трансформації, і це перевищує обов'язковий поріг у 20%. Країни-члени, котрі вирішили інвестувати більше, аніж 30% від своїх асигнувань RRF у цифрові технології, – це Люксембург, Австрія, Німеччина, Ірландія й Литва.

Інші держави-члени демонструють позитивну динаміку DESI, і це свідчить про загальне покращення діджиталізації ЄС у цілому, оскільки ті держави-члени, що почали з нижчих рівнів, поступово наздоганяють лідерів. Зокрема, серед держав-членів ЄС, що відстають, Італія, Польща та Греція значно покращили свої показники DESI за 2018-2022 рр. і на постійній основі здійснюють інвестиції з посиленням політичним фокусом на діджитал-технології, які також підтримуються європейським фінансуванням.

В цілому результати розрахунків DESI 2022 свідчать про те, що хоча більша частина держав-членів ЄС досягли прогресу в цифровому розвитку, трансформація та запровадження суб'єктами ключових цифрових технологій (зокрема штучного інтелекту та великих даних) залишаються і надалі низькими, зокрема й серед лідерів ЄС. Цьому перешкоджають: низький рівень цифрових навичок, поглиблення цифрового розриву і зростання ризиків цифрового відчуження (багато послуг трансформуються в онлайн-формат). Треба активізувати зусилля для забезпечення повного розгортання повсюдної інфраструктури підключення (зокрема 5G), яка потрібна для інноваційних програм та послуг.

Висновки та перспективи подальших розвідок

На глобальному ринку діджитал-технологій все ще є достатньо фінансових ресурсів. FinTech-компанії, котрі володіють ефективними вартісними пропозиціями та спроможні продемонструвати життєздатність і стабільну рентабельність власних бізнес-моделей, швидше за все, будуть продовжувати приваблювати інвесторів, зокрема в такі

сектори, як регуляторні технології й кібербезпека. Прогнозується, що в довгостроковій перспективі прогнози стосовно інвестицій у FinTech будуть і надалі позитивними, особливо беручи до уваги той факт, що в усьому світі має спостерігатися підвищена увага до трансформацій та інновацій як у самих фінансових послугах, так і в процесах їх впровадження. Саме тому ймовірно зростатимуть обсяги інвестицій у такі FinTech, як платежі B2B, аналітика на основі даних, автоматизація рішень із кібербезпеки та ін. Кількість угод може коливатися, оскільки інвестори дедалі стають більш критичними та вибагливими до пропонованих їм можливостей.

Беззаперечним є той факт, що вторгнення росії в Україну сприяє реалізації низки інноваційних діджитал рішень, розробці інноваційних технологій та розвитку діджитал-інфраструктури, які гуртуються на європейських цінностях і принципах, дозволяють забезпечити зміцнення кібербезпеки, зокрема шляхом активізування співпраці в сфері обміну інформацією щодо кібербезпеки. Вітчизняний ринок IT має стати фундаментом в Україні, саме тому прискорення впровадження діджитал-технологій у всі сфери суспільного життя та виробництва дозволить забезпечити якісний розвиток інформаційного суспільства. Це, в свою чергу, підвищить конкурентоспроможність вітчизняного бізнесу, збільшить його ефективність та рівень інформаційної безпеки; забезпечить перехід вітчизняної економіки до моделі науково-технічного та інноваційного розвитку; дасть можливість наростити частку наукомісткої продукції в структурі українського експорту, що сприятиме покращенню якості й доступності сфери послуг (освіти, науки, культури, охорони здоров'я та ін.); розширить доступ стейкхолдерів до національних і світових інформаційних електронних ресурсів; дозволить створювати нові робочі місця, а також покращувати умови праці та життя в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коротя О. Ю., Водолазська О. А. Діджитал-технології як новітній фактор розвитку економіки України. Збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених «Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика». 2020. С. 97-98.
2. Панасюк В.М. Інформатизація та цифровізація: тенденції та напрями розвитку в Україні. Бізнес та інтелектуальний капітал. *Інтелект XXI*. 2020. № 1. С. 160-165.
3. Краус Н. М.; Краус К. М. Цифровізація в умовах інституційної трансформації економіки: базові складові та інструменти цифрових технологій. *Інтелект XXI*. 2018. № 1. С. 211-214.
4. Пуцентайло П. Р., Гуменюк, О.О. Цифрова економіка як новітній вектор реконструкції традиційної економіки. *Інноваційна економіка*. 2018. № 5-6 (75). С. 131-143.
5. Мартинюк, О. А. Вплив діджитал-технології на розвиток соціальної відповідальності бізнесу. *ECONOMICS*. 2020. № 4(50). С. 8-86
6. Kolot A. and Herasymenko O. Digital transformation and new business models as determinants of formation of the economy of nontypical employment. *Social and labour relations: theory and practice*. 2020. № 10(1), p. 33-54.
7. Степаненко О. П. Перспективні напрямки цифрової трансформації в контексті розбудови цифрової економіки. *Збірник наукових праць «Моделювання та інформаційні системи в економіці»*. 2017. № 93. С.120-131.
8. Реверчук С. К., Творидло О. І. Особливості розвитку та державного регулювання ринку банківських послуг України в умовах цифровізації. *Економічний простір*. 2022. № 179. С. 12-18.
9. Fitzgerald M., Kruschwitz N., Bonnet D., Welch M. Embracing digital technology: A new strategic imperative. *MIT sloan management review*. 2014. № 55(2), 1.
10. Омельчук Н., 2021. FinTech vs. TechFin: в чому різниця і за чим майбутнє. URL: <https://psm7.com/uk/FinTech/FinTech-vs-techfin-v-chem-raznica-i-za-chem-budushhee.html>.
11. Інвестиції на світовому ринку FinTech у першому півріччі 2022 року URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/media/press-releases/2022/09/investytsiyi-na-svitovomu-ryнку-FinTech-u-pershomu-pivrichchi-2022-roku.html>.
12. Клевець, О., 2023. Що таке FinTech? URL: <https://finacademy.net/ua/materials/article/FinTech> (дата звернення: 11.10.2023).
13. The Top 100 Financial Technology Companies of 2023. URL: <https://thefinancialtechnologyreport.com/the-top-100-financial-technology-companies-of-2023/>.
14. Офіційний сайт A2-finance. URL: <https://a2-finance.com/en>.
15. Офіційний сайт Investing. URL: <https://www.investing.com/>.
16. Офіційний сайт Rekvizitai. URL: <https://rekvizitai.vz.lt/en/company/finastra/turnover/>.
17. Офіційний сайт STATISTA. URL: <https://www.statista.com/statistics/1384016/estimate-d-revenue-of-global-FinTech/>.
18. Офіційний сайт FINTECHFUTURES. URL: <https://www.FinTechfutures.com/subject/FinTech/>.
19. Офіційний сайт European Commission URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>.

REFERENCES

1. Korotia O. Yu., and Vodolazska O. A. (2020). Didzhytal-tekhnologii yak novitnii faktor rozvytku ekonomiky Ukrainy [Digital technologies as the latest factor in the development of the economy of Ukraine] *Zbirnyk naukovykh prats zdobuvachiv vyshchoi osvity i molodykh uchenykh «Finansovi aspekty rozvytku ekonomiky Ukrainy: teoriia, metodolohiia, praktyka»- A collection of scientific works of higher education graduates and young scientists "Financial aspects of the development of the economy of Ukraine: theory, methodology, practice"*, 97-98 [in Ukrainian].
2. Panasiuk, V. M. (2020). Informatyzatsiia ta tsyfrovizatsiia: tendentsii ta napriamy rozvytku v Ukraini [Informatization and digitalization: trends and directions of development in Ukraine]. *Biznes ta intelektualnyi kapital- Intelekt XXI- Business and intellectual capital. Intelligence XXI*, 1, 160-165[in Ukrainian].
3. Kraus, N. M., and Kraus, K. M. (2018). Tsyfrovizatsiia v umovakh instytutsiinoi transformatsii ekonomiky: bazovi skladovi ta instrumenty tsyfrovoykh tekhnologii [Digitization in the conditions of institutional transformation of the economy: basic components and tools of digital technologies]. *Intelekt XXI- Intelligence XXI*, 1, 211-214[in Ukrainian].
4. Putsenteilo, P. R., and Humeniuk, O.O. Tsyfrova ekonomika yak novitnii vektor rekonstruksii tradytsiinoi ekonomiky [Digital economy as the newest vector of traditional economy reconstruction]. *Innovatsiina ekonomika- Innovative economy*, 5-6 (75), 131-143 [in Ukrainian].
5. Martyniuk, O. A. (2020). Vplyv didzhytal-tekhnologii na rozvytok sotsialnoi vidpovidalnosti biznesu [The influence of digital technology on the development of social responsibility of business]. *ECONOMICS- ECONOMICS*, 4(50), 8-86 [in Ukrainian].

6. Kolot, A. and Herasymenko, O. (2020). Digital transformation and new business models as determinants of formation of the economy of nontypical employment [Digital transformation and new business models as determinants of formation of the economy of non-typical employment]. *Social and labour relations: theory and practice-Social and labor relations: theory and practice*, 10(1), 33-54[in Ukrainian].
7. Stepanenko, O. P. (2017). Perspektyvni napriamky tsyfrovoyi transformatsii v konteksti rozbudovy tsyfrovoyi ekonomiky [Promising directions of digital transformation in the context of building a digital economy]. *Zbirnyk naukovykh prats «Modeliuvannia ta informatsiini systemy v ekonomitsi»- Collection of scientific works "Modeling and information systems in the economy"*, 93, 120-131 [in Ukrainian].
8. Reverchuk, C. K., and Tvorydlo, O. I. (2022). Osoblyvosti rozvytku ta derzhavnoho rehuliuвання rynku bankivskykh posluh Ukrainy v umovakh tsyfrovizatsii [Peculiarities of development and state regulation of the banking services market of Ukraine in conditions of digitalization]. *Ekonomichnyi prostir-Economic space*, 179, 12-18 [in Ukrainian].
9. Fitzgerald, M., Kruschwitz, N., Bonnet, D., and Welch, M. (2014). Embracing digital technology: a new strategic imperative [Embracing digital technology: A new strategic imperative]. *MIT sloan management review-MIT Sloan management review*, 55(2), 1 [in English].
10. Omelchuk, N. (2021). FinTech vs. TechFin: v chomu riznytsia i za chym maibutnie [FinTech vs. TechFin: what is the difference and what is the future]. <https://psm7.com/uk/FinTech/FinTech-vs-techfin-v-chem-raznica-i-za-chem-budushhee.html> [in Ukrainian].
11. Investytsii na svitovomu rynku FinTech u pershomu pivrichchi 2022 roku [Investments in the global FinTech market in the first half of 2022]. <https://kpmg.com/ua/uk/home/media/press-releases/2022/09/investytsiyni-na-svitovomu-ryнку-FinTech-u-pershomu-pivrichchi-2022-roku.html> (data zvernennia: 10.10.2023) [in Ukrainian].
12. Klevets, O. (2023). Shcho take FinTech? [What is FinTech?]. <https://finacademy.net/ua/materials/article/FinTech> [in Ukrainian].
13. The Top 100 Financial Technology Companies of 2023. <https://thefinancialtechnologyreport.com/the-top-100-financial-technology-companies-of-2023>.
14. Ofitsiynyi sait A2-finance [Official website of A2-finance]. <https://a2-finance.com/en>.
15. Ofitsiynyi sait Investing [Official website of Investing]. <https://www.investing.com>.
16. Ofitsiynyi sait Rekvizitai [Official website of Rekvizitai]. <https://rekvizitai.vz.lt/en/company/finastra/turnover>.
17. Ofitsiynyi sait STATISTA [Official website of STATISTA]. <https://www.statista.com/statistics/1384016/estimated-revenue-of-global-FinTech>.
18. Ofitsiynyi sait FINTECHFUTURES [Official website of FINTECHFUTURES]. <https://www.FinTechfutures.com/subject/FinTech>.
19. Ofitsiynyi sait European Commission [Official website of European Commission]. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>.

Victoriia Lakiza, PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management and International Business, Institute of Economics and Management, Lviv Polytechnic National University, Ukraine

EXPERIENCE OF THE GLOBAL FINTECH MARKET: OPPORTUNITIES AND THREATS FOR UKRAINE

Abstract

Introduction. In recent years, FinTechs have gained significant popularity in the world, as they open new opportunities for consumers to obtain remote access to a number of services in various fields. That is why it is relevant to determine the ways of development of the domestic innovative financial market, ways of establishing a strategic partnership of its stakeholders with key participants of the financial sector.

Purpose. The purpose of the article is to study the foreign experience of using FinTech; identifying the advantages and disadvantages of using FinTech; study of the dynamics of the main parameters that characterize the development of FinTech; study of the prerequisites for the transformation of the domestic market in the conditions of the development of the digital economy.

Method (methodology). The theoretical and methodological basis for the research was modern concepts, as well as the scientific achievements of domestic and foreign scientists in the field of innovations and the development of innovative digital technologies. The study of the essence of scientific categories, the analysis of statistical and analytical data was carried out using the methods of scientific abstraction, terminological and comparative analysis and synthesis; system-functional and functional-structural methods were used to study the relationships between economic parameters.

Results. The article examines the interpretation of the definition "digitalization", summarizes the advantages and disadvantages of digitalization from the point of view of business entities, and identifies categories of digital products. The evaluation of the state of the modern global FinTech market deserves attention, in particular the determination of the dynamics of income of the Top-10 FinTech companies, the dynamics of the distribution of income of the TOP-10 FinTech companies by country of origin, the dynamics of the share of income of the TOP-10 FinTech companies in the total income of the FinTech industry, the dynamics of the distribution of FinTech investments by world region and the dynamics of the number of FinTech deals by world region over the past 5 years. The study of the dynamics of the TOP-10 values of DESI (Digital Economy and Society Index) across the EU member states made it possible to determine progress/regression in their digital development, identify obstacles to the development of FinTech on the European market, and formulate recommendations for their elimination. The conducted research provided us with information for forming conclusions regarding the prospects for the expansion of the FinTech ecosystem in Ukraine, as a potential innovation hub of Europe.

Keywords: digital economy; digitalization; digital technologies; digital innovations; FinTech; TechFin; FinTech companies.

Cite as: Lakiza, V. (2023). Experience of the global fintech market: opportunities and threats for Ukraine. *Economic analysis*, 33 (3), 276-286. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.03.276>